

Dějiny knih a knihoven v praxi

1. Úvod: Knihy a knihovny v 16. a 17. století.

Jindřich Marek

(s využitím materiálů Lenky Veselé)

Historický kontext

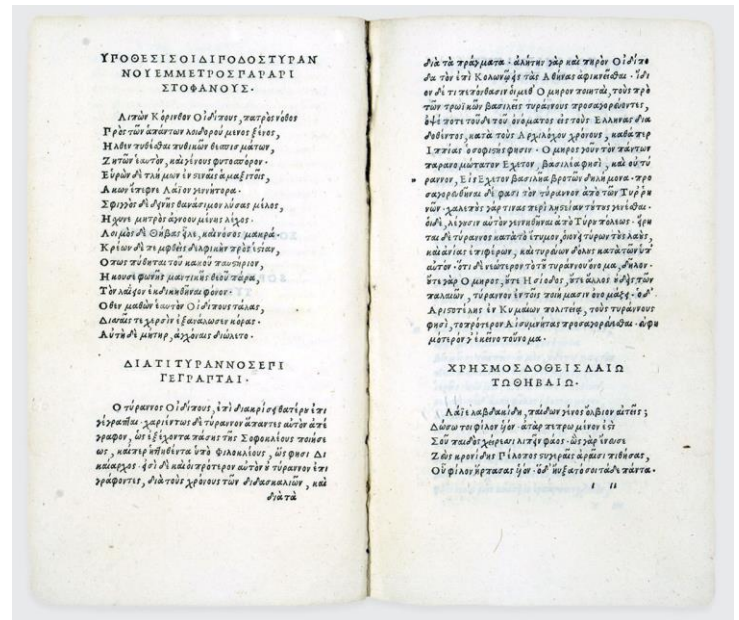
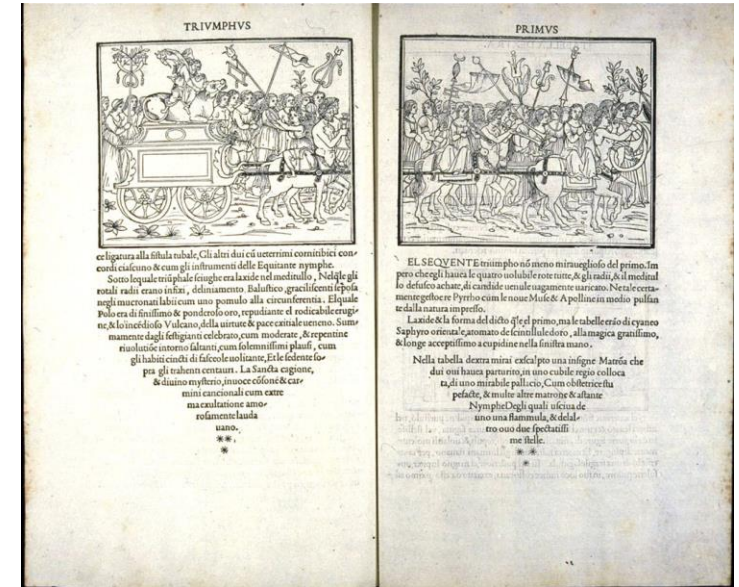
- reformace a protireformace
 - husitství (Čechy)
 - reformace (Německo)
- humanismus, renesance
 - studentské peregrinace
 - rozvoj školství
 - rozvoj vědy
- ekonomický rozvoj

Kulturní rozdíly / regionalizace

- každá z oblastí Evropy specifická
 - míra gramotnosti
 - náboženské preference
 - stupeň ekonomického vývoje
- německé a rakouské země byly kulturně blízké
- jih a sever Evropy

Knihťisk

- knihňní produkce
 - texty v národních jazycích
 - širší spektrum žánrů
 - širší cílová skupina čtenářů
- nový vzhled knihy
 - změny v rozvržení stránky s textem
 - dělení textu do oddílů, paratexty, poznámky
 - rozměry

Knižní obchod

- Itálie s centrem v Benátkách na ústupu
- knižní trhy
 - Frankfurt na Mohanem

Čtenářství

- první revoluce ve čtení v raném novověku
 - v zásadě nezávislá na technologické revoluci v knižní produkci 15. století
- revoluce ve čtení
 - předcházela revoluci v knižní produkci: příležitost k tiché četbě se objevila už před polovinou 15. století
 - fragmentované čtení mnoha knih
 - středověk: intenzivní a opakovaná četba omezeného počtu knih
- přístup humanistů, tiché čtení (ztráta kontroly)
- náboženství: kontrast ve způsobech křesťanského čtení
 - luterství a katolicismus na jedné straně
 - kalvínství a pietismus na straně druhé
- kniha jako osobní artefakt, sebeprezentace

Knihovny: trendy

- diferenciacie podle sociálního prostředí
- nárůst velikosti knihoven, „instituce“ knihovníka
- kniha a knihovna jako způsob sebeprezentace
 - exlibris a supralibros
 - knihovna jako prostor, oslavné verše na majitele
- systematizace, oborové třídění
- katalogizace

Knihovny: dělení

status

- institucionální
- osobní

velikost

Knihovny: sociální prostředí

- panovnické a šlechtické
 - císařská knihovna ve Vídni
 - královské knihovny v Madridu a v Paříži, Matyáš Korvín
 - dvorská knihovna jako prostor
- měšťanské
 - patricijské knihovny
 - městská inteligence
- církevní
 - Vatikánská knihovna v Římě
 - klášterní a kapitulní knihovny
- školské, farní

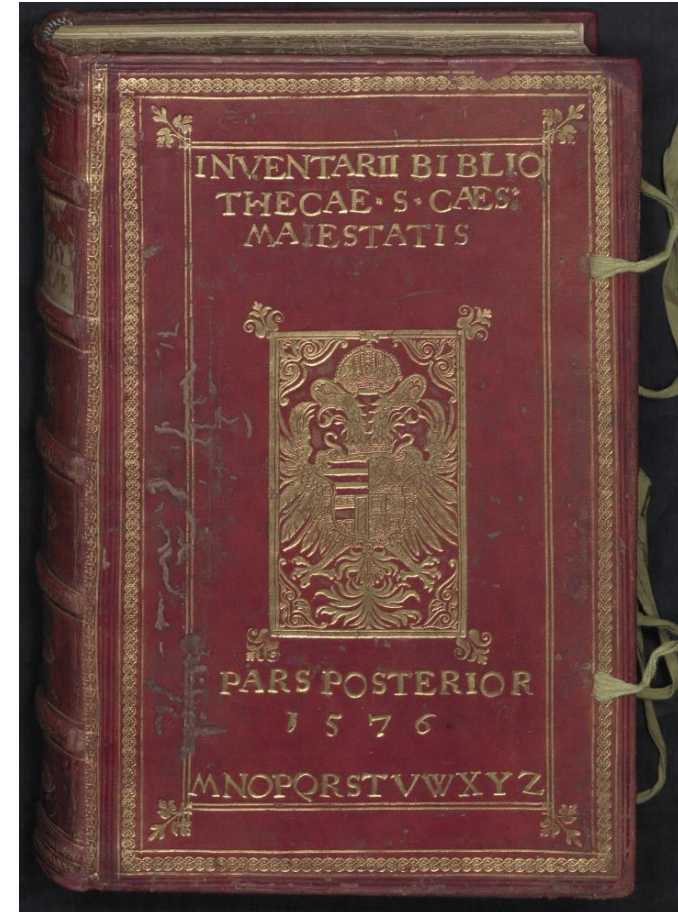
Knihovny: účel

- sběratelsko-reprezentativní
 - nad 3-4 tisíce svazků, cílený univerzální obsah, prvky bibliofilství, často katalogy
- intelektuální
 - menší, přesto reprezentativní soubory knih, obsahová výběrovost (čtenářské či zájmové priority)
- profesní
 - převaha knih určených k výkonu profese (lékařství, astronomie, teologie)

Knihovny: uspořádání a katalogizace

- podle jazyků
- podle oborů (nejčastější)
- podle autorů
- podle stáří a obsahu knih

- specializované katalogy
 - rukopisy
 - díla v řečtině
 - turecká literatura

Bibliotheca Corviniana

- Matyáš Korvín: 1458–1490 uherský král, 1469–1490 český král (pouze vedlejší země Koruny české)
- recepce italské renesance
- mecenáš učenců v Budíně (Antonio Bonfini, Pietro Ranzano, Bartolomeo Fonzio, Francesco Bandini)

- největší v Evropě severně od Alp
- zničena po porážce Uhrů Turky v bitvě u Moháče v roce 1526
- asi 3 000 kodexů v roce 1490 (4000 až 5000 různých děl), asi 650 dochováno
- renesanční charakter, mnoho klasických řeckých a latinských spisovatelů
- filozofie, teologie, historie, právo, beletrie, geografie, přírodní vědy, medicína, architektura

Císařská knihovna ve Vídni

- knihovník Hugo Blotius 1575
- v roce 1608 – 11 tis. svazků
- katalogizace rukopisů a turecké literatury
- oborové třídění
- „povinný výtisk“
- Rudolf II. a pražské sbírky

Knihovna Hieronyma Becka z Leopoldsdorfu

- 1525–1596
- rakouský šlechtic, vzděláván společně s dětmi z panovnického rodu, studoval na univerzitě v Padově
- od roku 1555 mnoho důležitých úřadů u dvora
- mluvil několika jazyky a absolvoval poznávací cestu do Egypta
- zájem o tureckou otázku, archeologii, matematiku

- intelektuálně orientovaná knihovna
- 2 000 – 2 500 svazků
- sálové uložení
- prostá, vkusná vazba
- žádné stopy bibliofilie
- výběrová akvizice
- specifické uspořádání

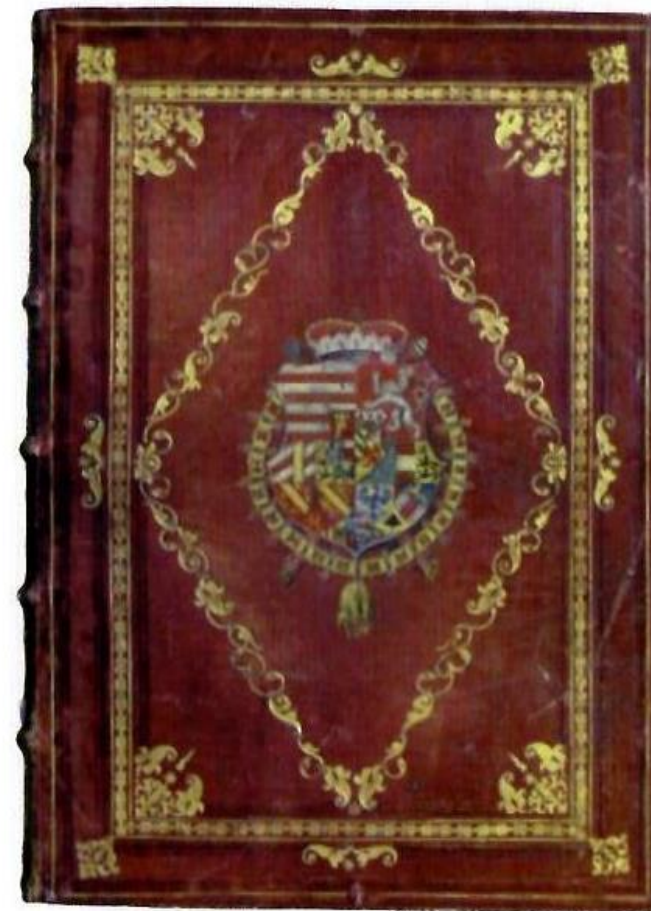

Knihovna Ferdinanda II. Tyrolského

- 1529–1595
- rakouský arcivévoda, český místodržitel
- Ambras 1572–1583
- Jacopo Strada

- univerzální knihovna
- 3700 knih
- propojení s ostatními sbírkami
- reprezentace a badatelské zázemí pro členy dvora
- oborové uspořádání
- absence katalogu
- nadstandardní zájem o historickou literaturu a rukopisy

Knihovna bavorských Wittelsbachů

- sídlo v Mnichově
- zakladatel Albrecht V. von Wittelsbach 1558
- potřeba reprezentace
- výrazně protireforamační ráz
- 1578 již 11 tisíc svazků
- skupování významných knihoven
 - Hartmann Schedel
 - Johann Jakob Fugger (7000 svazků)

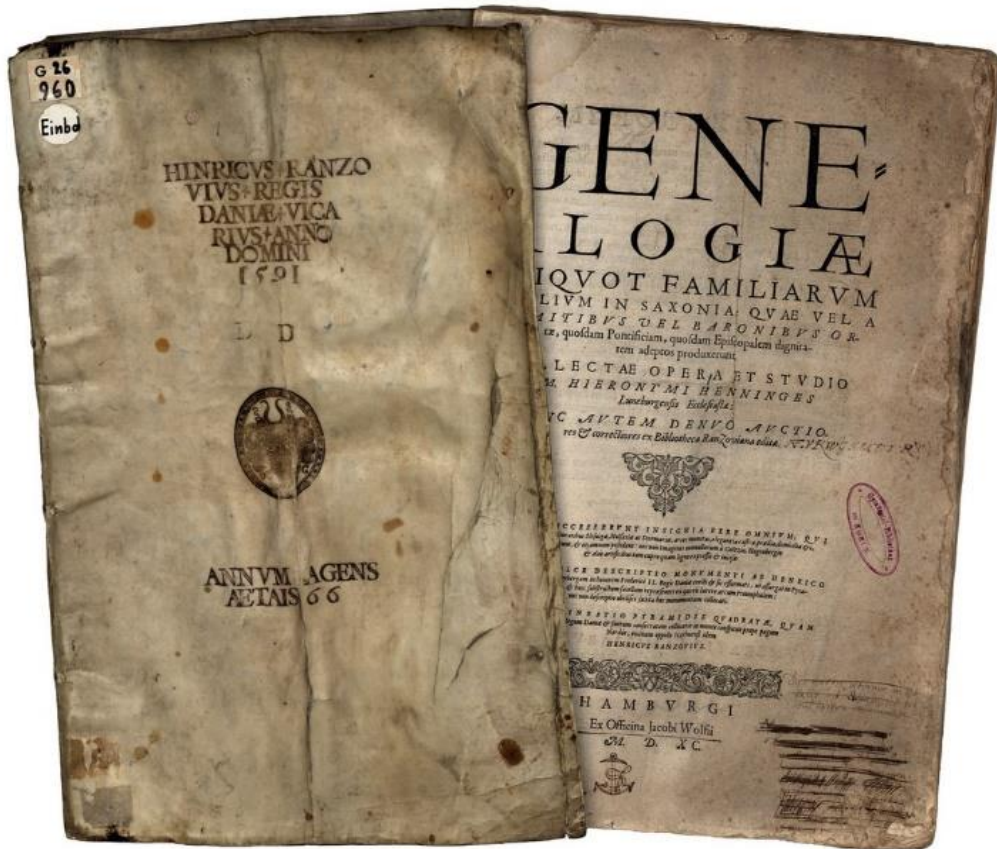
Knihovna Albrechta Pruského

- tři knihovny
 - soukromá knihovna
 - univerzitní knihovna v Královci
 - zámecká knihovna
- Silberbiblithek (doch. 21 knih)
- knihy ve službách reformace

Knihovna Heinricha Rantzaua

- 1526–1598
- německý humanistický spisovatel a státník, plodný astrolog a spolupracovník Tychona Brahe
- zámek Breitenberg poblíž Itzenhoe
- kořist Albrechta z Valdštejna

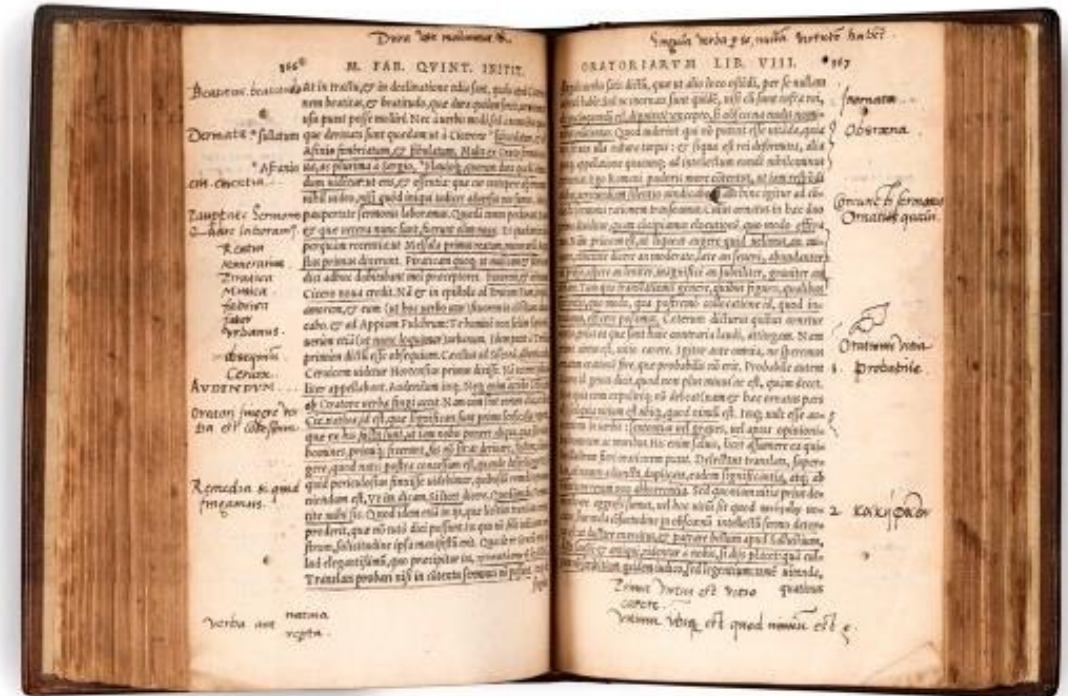
- 6 500 svazků
- velká v evropském srovnání
- přivezena Albrechtem z Valdštejna 1627 do Čech a darována profesnímu domu jezuitů na Malé Straně
- všechny dobové oblasti vědy
- specifické vazby v kůži
 - *supralibros*: znak jeho a jeho ženy

Knihovna Johna Dee

- 1527–1608/1609
- anglický matematik, astronom, astrolog, okultní filosof a rádce královny Alžběty I.
- později na dvoře Rudolfa II. v Praze

- John Dee představil v roce 1556 královně Marii plán na uchování starých knih, rukopisů a archiválií, ale jeho návrh nebyl přijat
- budoval svou osobní knihovnu ve svém domě v Mortlake, knihy a rukopisy získával v Anglii a na evropském kontinentu
- obsahovala nejméně 3 000 tištěných svazků a mnoho rukopisů, největší v Anglii
- katalog knihovny:
 - <https://mss-cat.trin.cam.ac.uk/Manuscript/0.4.20>

Knihovna Tychona Brahe

- dánský šlechtic, astronom a spisovatel
- hlavně astronomická literatura, téměř kompletní současná astronomická a matematická produkce
- stopy častého užívání v astronomických knihách; naopak v jiných oborech ne (klasická literatura, také v rámci téhož konvolutu)

- renesanční vazby v bílé kůži
- kniha jako dar
- nelichotivý komentáře o Giordanu Brunovi v knize, kterou od něho dostal
- poznámky o Koperníkových spisech nejsou pravděpodobně jeho vlastní
- zachovány jsou pouze latinské tituly, nevíme o dánských a německých

Knihovna Johanna Sambuca

- humanista, historiograf, sběratel
- působil ve Vídni
- sběratel rukopisů, zejména řeckých
- 2600 knih
- prodej Rudolfovi II.
- dnes v ÖNB

Biblioteca Marciana

- první veřejná knihovna v Benátkách
- záměr již ve 14. století
- knižní dary Francesca Petrarce a kardinála Bessariona
- stavba 1537
- od 1603 povinný výtisk knih vydaných v Benátkách

Univerzitní knihovny

- kontinuální vývoj od středověku, zásadní růst většinou až v 17. století
- Cambridge – na konci 16. století kolem 1000 svazků
- Oxford - znovuzaložení 1602 Sir Bodley, katalog, ca 2000 knih
- Sorbonna – v 17. století převzala rozsáhlou jezuitskou knihovnu
- jezuitské knihovny

Literatura

- PETTEGREE, Andrew, *The Book in the Renaissance*, New Haven 2011.
- CAVALLO, Guglielmo – CHARTIER, Roger (eds.), *A History of Reading in the West*. Oxford 1999.
- DICKE, Gerd – GRUMBÜLLER, Klaus (eds.), *Die Gleichzeitigkeit von Handschrift und Buchdruck*, Wiesbaden 2003.
- CHARTIER, Roger, *The Order of Books. Readers, Authors, and Libraries in Europe between the Fourteenth and Eighteenth Centuries*, Stanford 1994.
- CHARTIER, Roger, *The Practical Impact of Writing*, in: FINKELSTEIN, David – MCCLEERY, Alistair (eds.), *The Book History Reader*, London 2001, s. 118–142.
- PURŠ, Ivo – KUCHAROVÁ, Hedvika (eds.), *Knihovna arcivévody Ferdinanda II. Tyrolského*, Praha 2015.
- VESELÁ, Lenka, *Rytíř a intelektuál. Hieronym Beck z Leopoldsdorfu (1525–1596) a jeho knihovna*, Praha 2016.

Knihovny v českých zemích 1500–1620

Kulturně-ekonomický kontext

- školství a vzdělání
 - síť partikulárních škol, univerzity
 - studentská peregrinace
- ekonomický rozvoj
 - rozvoj obchodu
 - informační síť (poštovníctví)
- potřeba osobní reprezentace
- rozvoj knihtisku

Knihhtisk a knižní obchod

- převládal **import** ze zahraničí, česká produkce jen doplňková
 - německý knižní trh (Lipsko, Norimberk, později Frankfurt)
 - rakouský knižní trh (Linec a Vídeň)
 - přímé nákupy v zahraničí (cesty)
- sekundární trh (rukopisy, starší knihy, zejména inkunábule)
- druhotná **rukopisná kultura**
- **cenzura** od 1548 řešila i dovoz knih

Finanční nákladnost

- ceny v knihách, v pozůstalostních inventářích, účtech, výjimečně v katalogích
 - mezi 10 krejcarů a 3 zlatými
 - vazba knih výrazně zvyšovala cenu
- běžný a dostupný artefakt s výjimkou luxusních exemplářů

Ann.	A.	form.	Valor.
	<i>ALMADEL Arabis liber magicus manu mea scriptus, De Raziele Spiritu praeceptore Adami iam lapsi.</i>	f.	10 0.
	<i>ALPHABETIVM Martis pro tyrone pedestrij. Jacobi von Wallfausen. Vide lit. W.</i>	7.	
1519.	<i>ALSAHARANII in prisco Arabum Conuentu Medicorum facile principis, vulgo Aacararij, Liber Theoricae nec non practicae iam summa diligentia & cura depromptus in lucem, Impensis Sibesmundi Grimmii, Et Marci Winsing medici Augustae Vindelicae. Cum Hieronymi Tragi Herbario, in corio albo por.</i>	f.	0.
1612.	<i>IOH: FERR. ASTEDI sistema physica harmonica libelli quatuor. in corio ovillo rubro v. Viridi.</i>	12.	1. 6.
1613.	<i>ETIOP. Methodus admirandorum Mathematicorum.</i>	12.	0. 0.
1613.	<i>Mathematici appendis, Cu praecedentibus uno Volum.</i>	12.	0. 0.
	<i>Petri ALONSI Navigatio ad terras incognitas</i>		

I. Knihovny církevní

kláštery středověkého založení

- úpadek po hospodářské i kulturní stránce
- kromě prvotiskového období stagnace knihoven
- knižní dary
- rušení a konfiskace knihoven
 - Vilém z Rožmberka
- klášterní knihovny jako zdroj pro šlechtické sběratele

kláštery nové

- kapucíni
- jezuité

Incipit liber. xxxv. digestorum et primus huius. Rubrica. De operis noui nuntiatione. Sed cum septem sunt partes digestorum: et. vi. incipit s de bo. pos. vij. de vbo. ob. unde hoc q in capite hic hoc volumen et non in pain. alicuius partiu. ut. C. de uctari in. enu. l. ij. §. sed cum omnia: Rñ. quia bonozu pos. aduinent supradictio titu lis ante bonoz possessiones. l. usq; ad titulum de legatis: ideo melius cu ptece dentibus sunt pñtate. Infra d vbo. ob. non in capite: qz nimis parum remane rat de hoc nolu min: sed hic ita discreta est ma teria a pdictis: in hoc tamen e affinis: quia si cut super? trac taf de iure pto riorita bic. f. eo dem modo sed non in eundem modum. ac.

N abat in quodam solo: ego dicam cum non iure edificare: ipse contra dicebat: qd de iure edificabat: querebatur ab ulpiano: an ego possim et contradicere nuntiano: et respon det: q si iure siue iniuria edificat: q possim et nuntiare

de hoc p quoddam edictum ptozois: sed tamen debet postea remittere nuntiationem quatenus non habeo ius prohibendi.

Edicto. f. de ope. no. nunt. i. hoc interdicto: cuius duo sunt ca pta: ut. j. e. ptozo in pain. et §. deinde: et p ptozo et ius bic. ulpi. q ptozo facit expositionem edicti: et qz ponat ipsam: sic et alias s de ca. di. l. ij. in pain. et alias sepissime ut s quod quisq; iuris. l. i. in pain. et s de pac. l. i. in pain.

Permittitur. l. nuntiat.

Edicto. quod est. j. e. l. ptozo. l. R. quod in dictum appellatur ut in. l. ptozo. §. i. et §. hoc interdictum. Sz certe ibi non p mittitur nuntiare. Sed dic copio qz madat destrui factum post nuntiationem uidetur permittere nuntiare.

Iurc. quia fit et ius edificandi.

Iniuria. non iure ut iust. de iniur. in principio.

Iniuria. i. iniuste.

Opus. quod ex post facto apparebit salicet coguita ueritate ac.

Fieret. nouum. nam aliquid iure permittitur in ueteri opere qd no i nouo ut. C. de iudicis. l. edictolis: ubi nempe aliud t et ut. j. de iure actuz priua. l. ij. §. penul. alioquin contra ut. j. ca. l. §. si quis edificium. ac.

De nuntiatione legitima q tenet ipso iure: ius qz ratio p lone nuntiantis no tenet: ut quia pupillus uel seruus: ut. j. e. l. de pupil. in pain. et §. i. qz rone rei ut. j. e. de pupillo. §. si quis ri uos et §. ptozo et §. totiens. l. qui uiam: quibus casibus pot sperni nuntatio. at ubi hoc non impediunt: tenet nuntatio: licet nuntio: ius nuntianti non habeat. Potest tamen ille qui facit opus querere quare nuntiet: et si causam no exprimet: potest edicare impune: sicut dicimus in libello causam exprimendas: ut. C. de edicto clui adri. tol. l. §. in autem et s de transact. l. cum bi. §. in causa et. j. e. de pupil. §. q nuntiat: et s restetur in aut. de testibus. §. sancimus. Sz ar. contra s ad trebell. l. quia poterat. accur.

Deinde. repete permittitur hoc edicto ut remitteretur et. Sed et te hoc remissio non fit ex eodem edicto: sed alio quod est. j. e. ptozo. §. deinde: unde male uidetur sic repete. Rñ. copio qz hoc edictum: quod est in pain. l. j. e. ptozo: dicit destrui qd fit ante remissi. uidetur pmittere fieri remissiones: ut ar. j. de ma. te. si quis locuples in fi. et s de eden. si qz et. §. pbibet. uel die re mitteretur. §. alio edicto quod non habent. ac.

Domini Justiniani sacratissimi principis ppetui sep augusti iuris enucleati ex oi ueteri iure collecti digestorum seu paderataz incipit liber. xxxviii. et primus b. De opis noui nuntiatione Rubri.

Dedicatio: deinde remitteret prohibito hactenus quatenus

De edicto pmit titur: ut siue iure siue iuria op' fieret: et per nuntiatione inhiberetur: deinde remitteret prohibito hactenus quatenus

nuntiauerit: licet edificare uel non: et potuit nuntiare uel non: et hoc pte sita satisfactione de demolendo in prin. cogitationis: et sic statim penden te cognitione edificat. Ex quo autem pronuntiauerit: aut destructur qd edificatum: aut libere facit quod uellet. Uel dic tertio cum deberes serui tutes alius non tollendi ultra. x. pedes: tu iam circa. viii. scilicet: nuntia ut ne ultra pcederes: uenisti coram iudice: cum uideat iudex q non diu feceras ultra id quod nbi licet: nec me habere causam ullam nuntianti: nisi in eo quod ultra fieret etiam sine satisfactione faciet remitti: cum uide at iudex me calumntari. Uel dic quarto non haberet oblata satisfactioe et non recepta nil dicit: scias si diceret bodie constar et. ut s ut in pos. le. l. si is a quo: quia tunc non remitteretur pbibito: licet satisfacere uellet. Uel dic quinto non haberet quatenus. i. in totum: nam pteclita satisfactioe in nullo uidetur habere ius nuntianti: et sic in totum remittitur. Uel sexto potest ponit exemplum in seruitute urbana: et sic in rebus in copo ralibus: nam cum deberem seruitutem alius no tollendi ultra. x. pedes edificauit usq; ad. viij. postea denuntiasti calumnie: potero querere per iudicem: nunquid edificauerim ultra. viij. cum tibi debeam seruitutem al tuis non tollendi ultra. x. et si dixeris q non permittitur q ego edifi ficem usq; ad. x. ultra non. In copozalibus hoc modo: cui denuntiaffes mihi nouum opus quod est. xx. pedes: potero querere per iudicem nu quid habebas ius in. xij. et si inuenietur q non: permittes q edificem in. xij. et in. viij. no dicit pro ea parte qua ueritate inspecta tenuit nuntia tio: remissio non fit omnino: cum ex stipulata teneatur ad demolendus. Sed pro ea pro qua non tenuit omnino tenet pteclita satisfactioe. licet enim ad totum interponatur stipulatio: ad eam tamen partem in qua nuntiatio fieri non debuit non committetur. Potest agi et alio modis ad o molendum: quop die ut no. j. e. ptozo. §. nonnulli: et o ptozo habes i ustra no: sine eo plana esset: et dices haberet ex psona sua quia liber z maior: est. ut. j. e. de pu. in pain. et §. i. et §. rei. et. j. e. qui uia. Sed uidetur huic Rñ. ptozo habes no contra. j. de remil. l. i. §. i. bic enis dicit remif sionem nuntiationis fieri quatenus ius pbibedi non habuit nuntio: ergo nuntio nulla: sic ergo debet esse remissio nulla ut i contrario Rñ. Equiuocatio est seu duplex: expositio in bac oratione: iste non habet ius prohibendi: nam si dicas no habet: quia aduersarius habet ius edifica di: sic bic loquitur. nam licet inspecta ueritate no habeat ius pbibedi: tamen ius permittit ei nuntiare: si est maior: et liber: et reo habet ius super qua nuntiat: et sic aliud est nuntiare posse et aliud prohibere eius effecta

Knihovna jezuitské koleje v Olomouci

- švédská knižní kořist
- dochováno ca 1400 knih, z toho třetinu tvořily prvotisky
- aktivní přístup k budování knihovny
 - knižní trh (novinky)
 - osobní dary a pozůstalosti
 - knihy z olomouckého prostředí

Knihovna Jednoty bratřské

- od 1562, 1628 přesun z Kralic do Vratislavi
- akvizice: domácí i zahraniční trh, zprostředkovatelé ze zahraničí, dary, vlastní tiskařská produkce
- zánik knihovny při požáru v Lešně 1656
- otisk seznamů knih pořízených při přesunu vydala M. Bohatcová

II. Školní, farní a městské knihovny

- metodologie:
 - zmínky o existenci v pramenech
 - soukromé knihovny učitelů, které zřejmě sloužily ke studiu žáků (Velké Meziříčí)
 - nerealizovaný odkaz rytíře Václava z Vřesovic, který Malé Straně odkázal 500 svazků knih a 1000 tolarů na městskou knihovnu
- knihovny partikulárních škol: Jáchymov, Staré Město pražské, Cheb, Horní Slavkov a Turnov
- knihovna českobratrského gymnázia v Ivančicích

Školní knihovna v Jáchymově

- Johann Mathesius
- vznik 1544–1565
- unikátní z evropského hlediska

III. Knihovny měšťanské

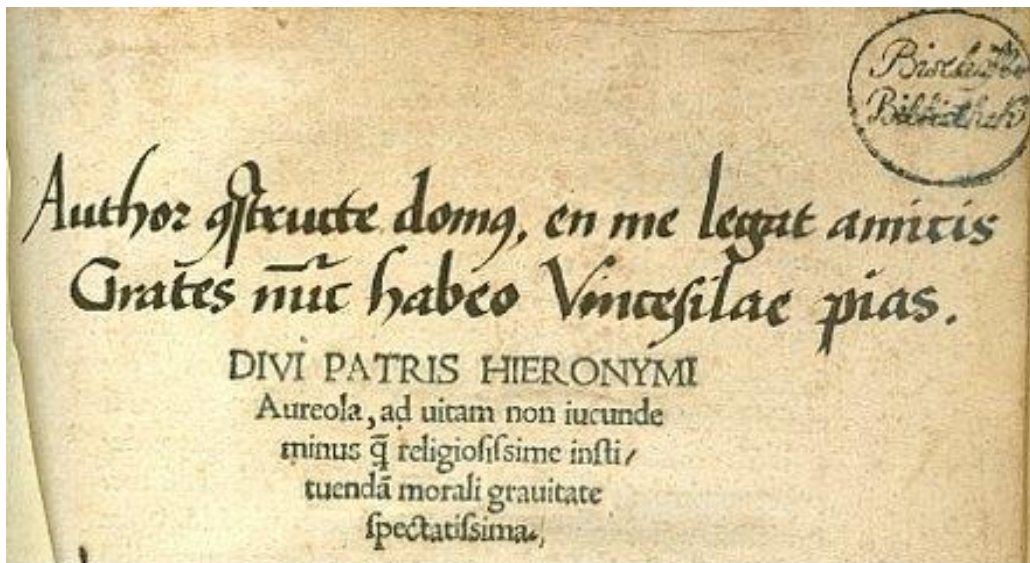
- prameny: inventáře pozůstalostí, závěti, jednotlivě dochované knihy
- stav výzkumu
- charakteristika:
 - přelom v 70. letech 16. století/kvantita
 - zásadní podíl literatury ze zahraničí
 - měšťanská inteligence
 - teologie 60 %, historie (12 %), školská literatura (11 %), ostatní obory pod 10 %

IV. Knihovny intelektuální a profesní

- stavovská příslušnost
- hmotné zázemí majitelů
- velikost
- akvizice
- čtení a využívání
- obsahová skladba
- priority

Knihovna Václava z Rovného

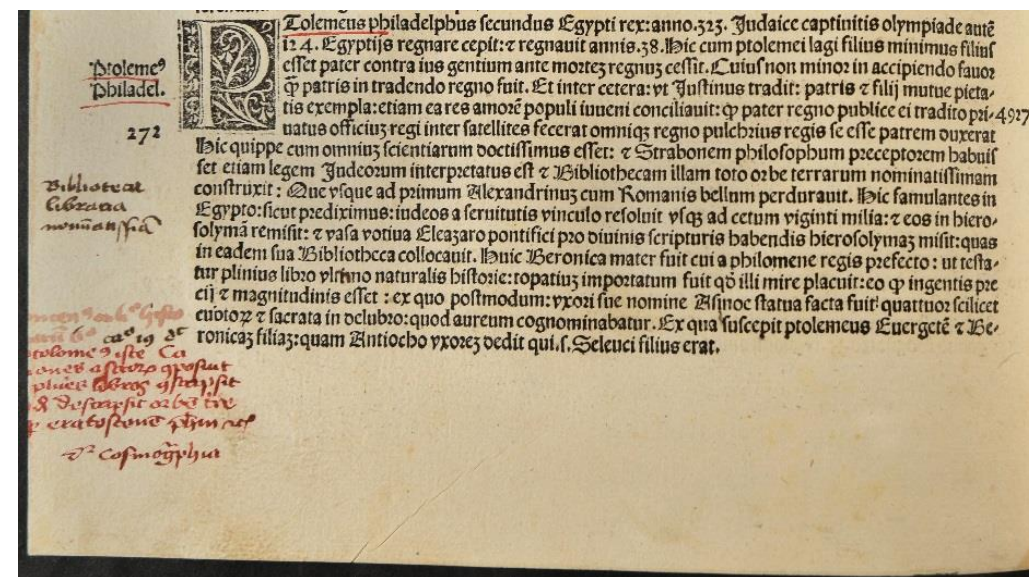
- 1448–1531
- rožmberský kancléř
- četné kontakty s domácími i zahraničními humanisty
- zachováno více než 230 svazků
 - mnoho z nich tištěných

Václav Koranda ml.

Tractat o Welebne a Boske swa
rości oltarzni kterak ma przygima
na byti od wiernych Krzestianuow

- univerzitní mistr, bibliofil
- aktivní role v literární kultuře
- 72 svazků zachováno
 - dvě třetiny z nich rukopisy

- poněkud konzervativní ve srovnání s knihovny profesův krakovské univerzity
- znal humanistické práce, ale odmítal tento myšlenkový směr jako nové pohanství
- vybíral si pouze humanistické práce, které odpovídaly jeho přesným a specifickým zájmům
- psal četné komentáře do svých knih, tištěných i rukopisných
- zvláštní zájem o díla Johna Wyclifa, Jana Husa a práce utrakvistů
- pozůstatky jeho knihovny neobsahují jedinou knihu publikovanou po roce 1500

Havel Gelastus Vodňanský

- asi 1520–1577
- utrakvistický kněz, profesor pražské univerzity
- 13 svazků rukopisů, 35 svazků tisků
- původně více než 100 knih
- teologie, lékařství, astronomie, matematika, starověká historie, právo
- podpisy, dedikace a nápisy, ex libris

INVENTARIUM LIBRORUM
olim Hermannii Bulderi, qui obiit Vitingae
23 Februarii Anno 1612

LIBRI MATHEMATICI
in folio.

- Frederici Commandini in Euclidem annotationes. Pisauri 1572
— Doctoris Francisci Plusatorii in Euclidem opus Lutetiae 1578
— Jacobi Severini & Theologi Parisi de conficiendis mapis Parisiis 1598
— Georgii Reticii opus Palatinum de Triangulis, a Valentino Ottone consummatum. Anno 1596
— Erasmi Operadi Schreckenfuchsi, in Sphaera de Sacrobusto. Basili 1596.
— Item. Eundem Schreckenfuchsi, in Theoria planetarum 1596.
— Magnus canon doctrinae triangulorum Georgii Reticii Parisi
— in duobus Voluminibus.
— Thysanus opticus Almagesti Arabis Libri III.
— Item de Corpuseculis et sublimi aperiuntibus Basili 1572.
— Item Optica Vitellionii.
— Scaligeri opus de emendatione temporum 1598
— Orantii AFINI, Arithmetica Practica Parisi 1532.
— Tabulae Borgensis Sphaerae. Coloniae 1560.
— Apollonii Conicorum libri III^{or}. cum Pappi Commentariis. Item Sereni de Sectionibus
— Quadratis & Sectionibus conicis. Item. Baginorum
— Benedicthi Theophrasti Arithmetica &
— Periphrasim, et Epitola. Bononiae.
— Tabulae Sinuum Apiani Noribergae
— Astrologia Schemeri Norib. 1551
— Purbachii Tabulae Eclipticum, & Ta-
— bulae quinque motibus Regionontani
— Metrica Astronomica Alauyicii Bressii Parisi 1581
— Petri Nonii Opera Mathematica Basilea 1566.
— Ptolomei opera Basili. 1591
— Regionontani declaratio in Almagestum Ptolomei
— Venetiis 1496.

Heřman Bulder

- rožmberský lékař a astronom, zemř. 1612
- 449 svazků
- profesionální, odborně zaměřená knihovna
- vysoké zastoupení medicíny a matematiky
- inventář (matematická díla na prvním místě, teologie na konci)
- přírodovědné knihy autorů rudolfinského okruhu
- nakladatelské katalogy

LIBRORUM
CATALOGVS.

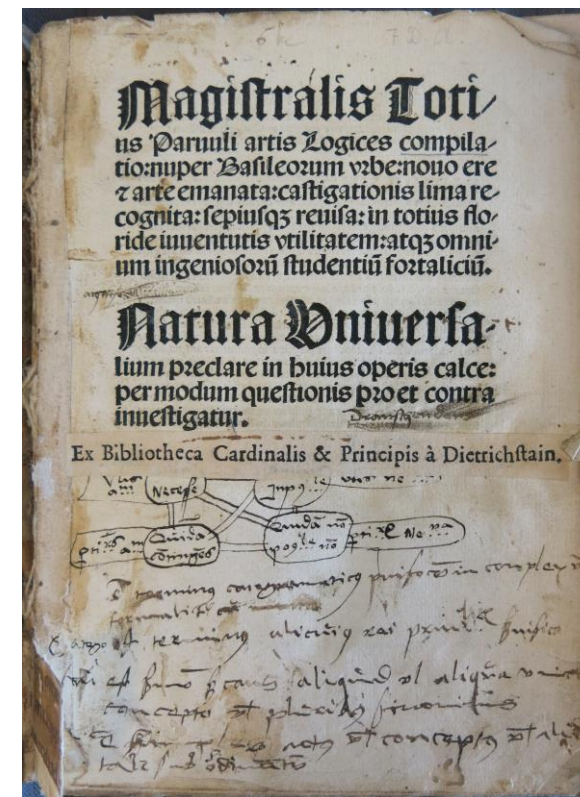
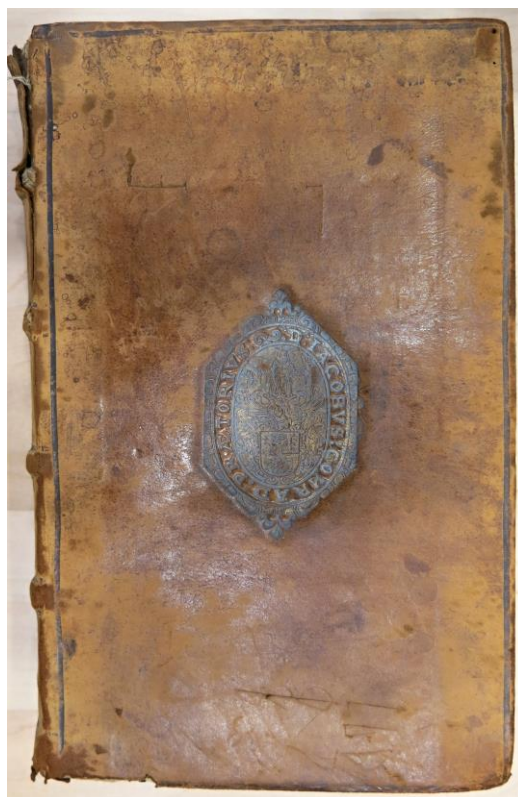
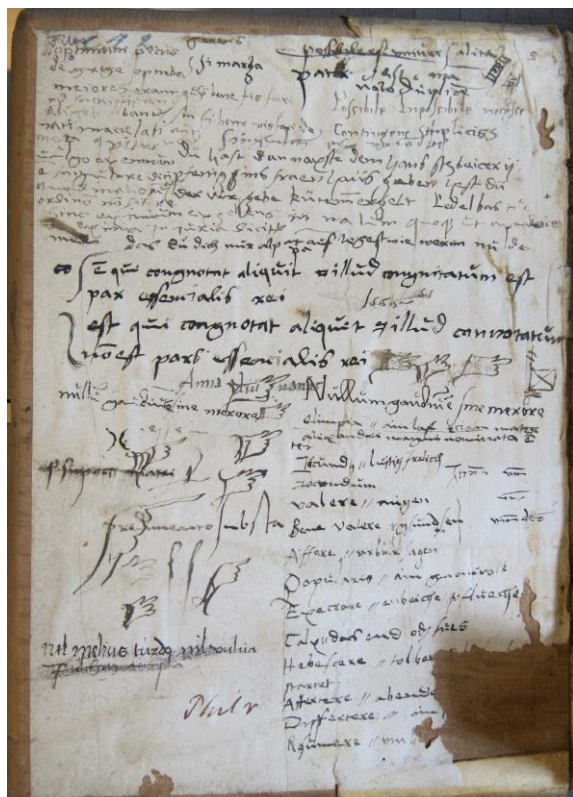
JACOBI CONRADI PRAETORII DE
PERLENBERGA, SACRI GERMANI IMP.
PERII nobilis ac SS sepulchri P. N. T. C.
Hierosolimitani Equitis, et theosophia
studiorum et germanae medicinae Doctoris et
scriptoris Brunnae Martmannorum Anno
M. DC. XLVII. die lunij etc. etc.

INSECTVS. S.

- Folia utraque quatuor continent columnas,
1. Quatuor prima versus rursus. Annona etc.
presidentis curiaque libri antiquissimi habet.
2. In ipsa Praetoriae aetate. Novum auctoritas,
libri argumentum, et loci impediti, cum
quibus male exprime.
3. Formam libri, h. e. in T. 4. 8. 10. 11. 12.
4. Valorem in florenis etc.
5. Denique valorem in auro etc. etc.

Jakub Praetorius z Perlenberka

- brněnský lékař, luterán, cestovatel
- akvizice knih na cestách
- aktivně používané knihy
- ca 2500 děl
- katalogy
- konfiskace nebo prodej ve 20. letech 17. století

Adjustace knih Jakuba Praetoria z Perlenberka

Jakub Pontanus z Breitenberka

- 1550–1614
- katolický duchovní a hodnostář
- literárně činný
- knihovna asi kolem 1000 svazků, známý je pouze počet dochovaných rukopisů (100) a inkunábulí (76–100)
- obsahový rámec knihovny přesahoval obzory katolického potridentského pohledu

V. Knihovny šlechtické

- na vrcholu své existence kolem roku 1600
- vrchol vývoje na přelomu 16./17. století
- odlišné konfesní zaměření majitelů
- dochované původní katalogy
- cíleně prezentované jako knihovny sálového typu
- základ starší rodové sbírky
- univerzálně sběratelské
- osobní

Otázky:

- vliv dvorského prostředí
- čtenářství, využívání
- akcenty v obsahové skladbě, uspořádání
- vliv knihovníka
- sebeprezentace

Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic

- zemřel 1510
- český šlechtic a humanista, sekretář krále Vladislava
- knihovna původně uložena na hradě Hasištejně
- 650 knih

GDr. Goussier. 1510.
Illmo D. Bohuslaus de Lobkowicz Bœemus, Poëta laureatus, ingenio et eruditione in Germania sua urate facile
Briscant

Adam z Dietrichsteina

- císařský diplomat, úředník, španělský kulturní okruh
- ca 1000 knih
- aktivní zájem o knihy
- kontakty s císařským knihovníkem Hugo Blotiem
- osobní, intelektuálně orientovaná sbírka

Adam z Dietrichsteina - adjustace knih

15. M 75
Auxilium meum a Domino
Friedrichstam

Knihovna Františka z Dietrichsteina

- od 1599 kardinál a olomoucký biskup
- rodová knihovna v Mikulově
- transformace v sálovou knihovnu
- akvizice
- 1646 kolem 8 tis. svazků
- 1645 švédská kořist

in Rose Nr 5. et	Sub Lit. B.	Patres et Scripti Sacra	form.	Locus.	Ann.
		Legationis Vulgare Philis	in fol.	Vindob.	1554
		Editionis Paraphra	in fol.	Lugduni	1556
		Philisius Vulgare opera	in fol.	Friburgensi	1557
		Regula S. Basilii	in fol.	Basiliensi	1559
		Colloquia Henrici de Navarra de rebus longioribus nulli fieri in laudis per Christoph. Andream.	in fol.	Ingolstadt	1610
		Acta Olovarum	in fol.	Olomac	1592
		Deum lib. d. Gregorij Nazianzen	in fol.	Argentina	1509
		S. Severi Nazianzen libellus de unitate Spiritus et unitate carnis	in fol.	Basiliensi	1572
		Mysteria parva sicuti vocantur	in fol.	Basiliensi	1611
		Graviss. Tractatus de unitate Augustini lib. 3	in fol.	—	1514
		Formula quadragesimae S. Gregorij Pape	in fol.	Basiliensi	1521
		Oratio deus Consultatio Fabiana Benigni Saluberrima	in fol.	Roma	1625
		Graviss. S. Augustini	in fol.	—	—
		Philosophia mystica Philis	in fol.	Basiliensi	1616
		S. Gregorij Nazianzen de pauperibus amandi ratio	in fol.	Vindob.	1544
		Al. de Annona de Mense Germani Bonati	in fol.	Basiliensi	1573
		Epistola S. Gregorij Pape super Episcopatum in locis	in fol.	Basiliensi	1496
		Philis Ludovici debeat ad pietatem	in fol.	Basiliensi	1577
		Sons Philis	in fol.	Lugduni	1518
		Ladonius de gratia lib. de la oratione et meditatione Philis lib. 5.	in fol.	Ennona	1572
		Regula Philis de vicinia vobis Philis	in fol.	Basiliensi	1520
		Relinquentis sanctorem Patrum Basilii Philis Philis	in fol.	Basiliensi	1526
		Maximi Trj disputations lib. 41 gratia	in fol.	Basiliensi	1577
		Regula Philis de divinis officiis	in fol.	—	1520
		Orationum Missae Joh. Coctii	in fol.	Vindob.	1572
		de sacramento Missae Caspari Caspari	in fol.	Basiliensi	1561
		S. Basilii opera	in fol.	Basiliensi	1568
		Regula Basilii Philis sicuti legitur	in fol.	Basiliensi	—
		de Philis Augustini Coctii Philis sicuti legitur	in fol.	Vindob.	1560
		Philis V. Augustini de spiritu et littera	in fol.	—	—
		Graviss. Pape de sacro Altaris mysterio lib. 5	in fol.	Basiliensi	1554

Katalog 1646

- vytvořený Švédy
- lokální katalog
- 24 oborů
- pečlivě zpracovaný, přesné záznamy

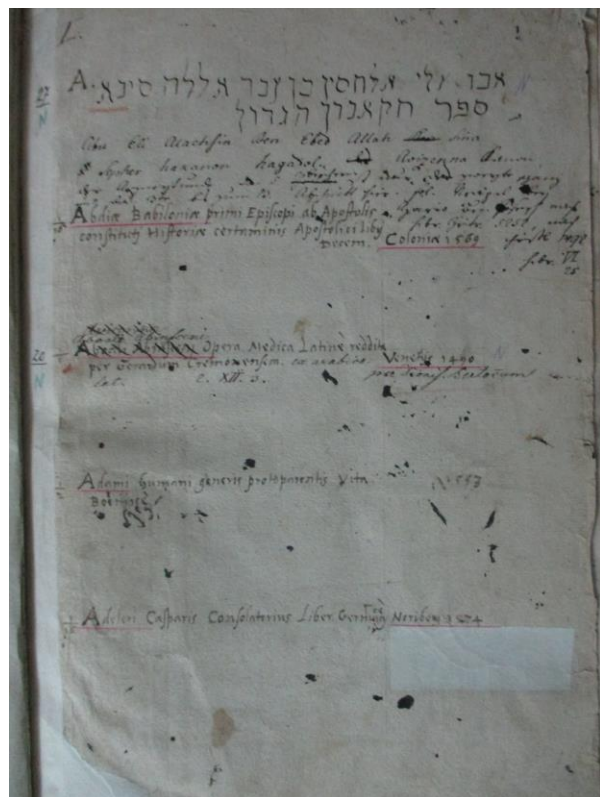
- František z Dietrichsteina a jeho vztah ke knihovně

Knihovna Ferdinanda Hoffmanna z Grünbüchlu

- od osmdesátých let 16. století
- o uložení je známo jen málo
 - Brno, Olomouc, zámek Janovice
- asi 4 000 svazků
- autorský a oborový katalog

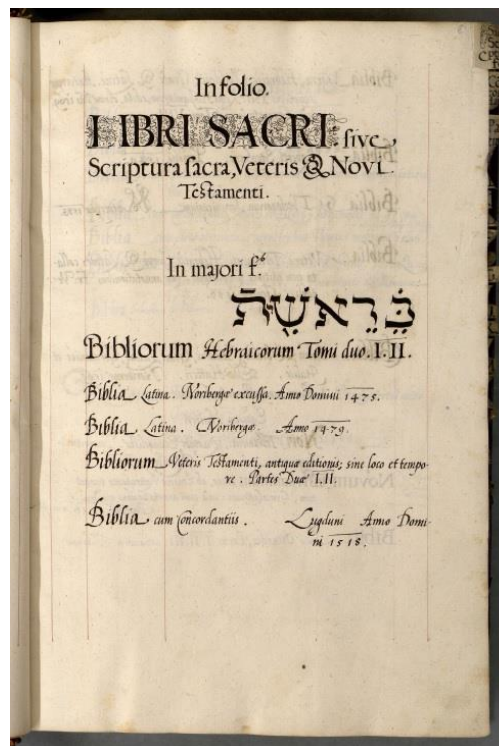
Katalogy, adjustace knih

Rožmberská knihovna

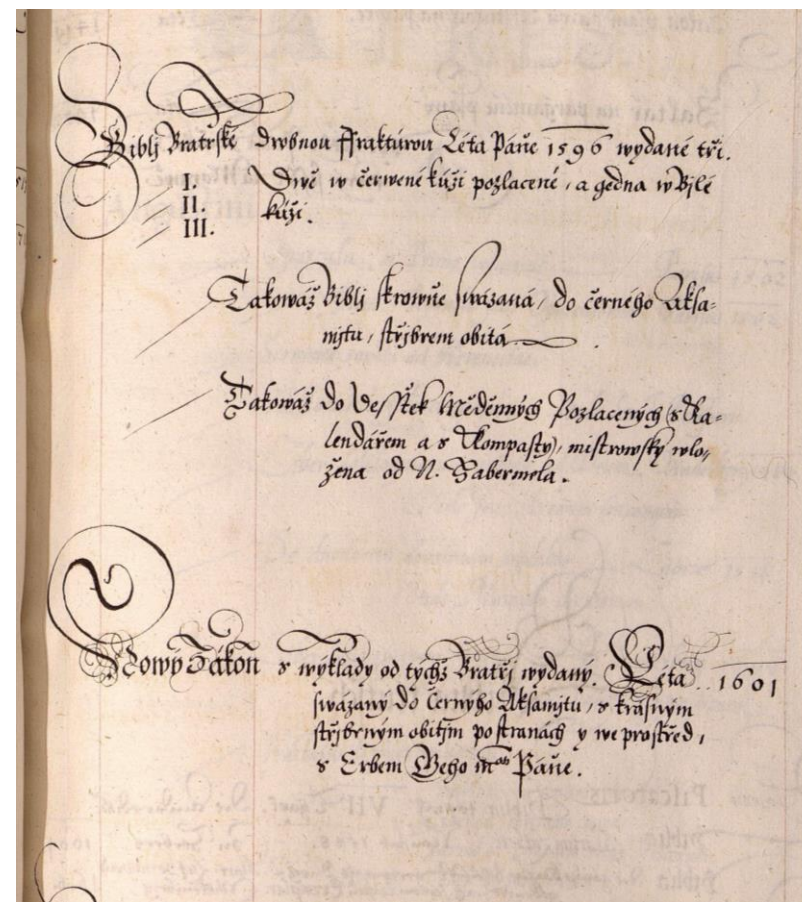
- postupný vývoj od 14. století
- Vilém a Petr Vok z Rožmberka
- transformace rodové knihovny do reprezentační sálové knihovny
- akvizice
- správa knihovny
- asi 10 000 svazků
- využívání knihovny

Katalog rožmberské knihovny

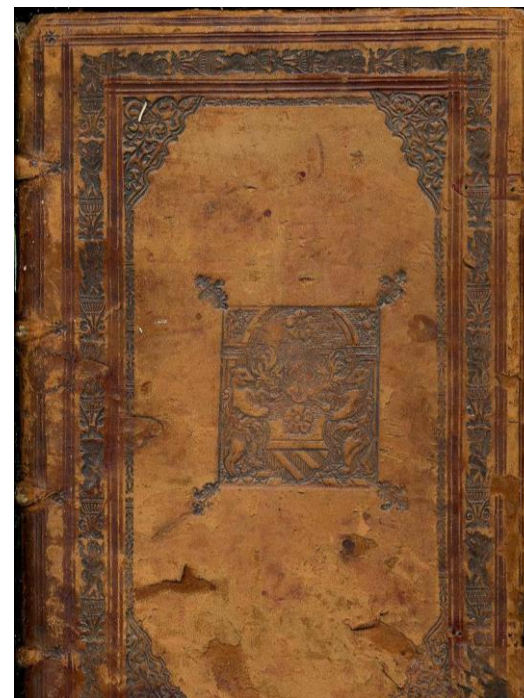
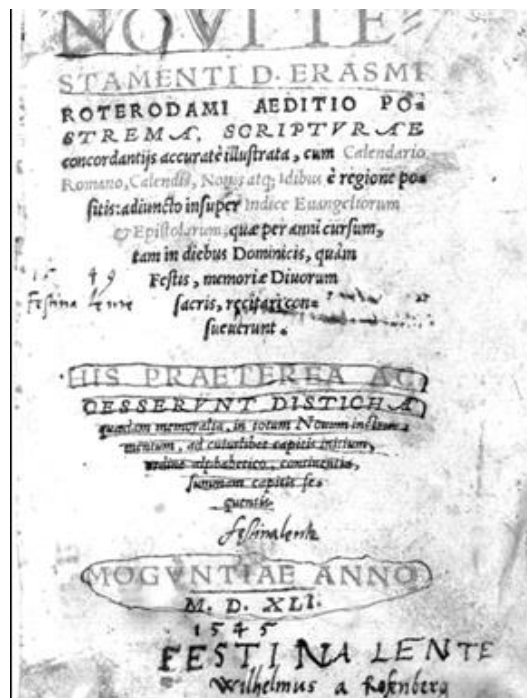

<https://kramerius.lib.cas.cz/uuid/uid:9af81e41-a99b-44ff-a068-730eec0c5335>

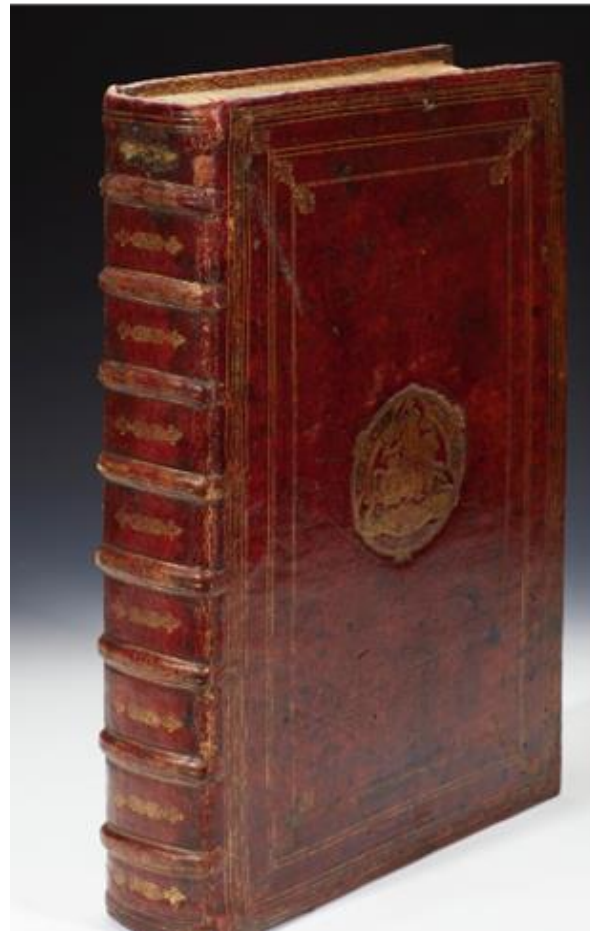
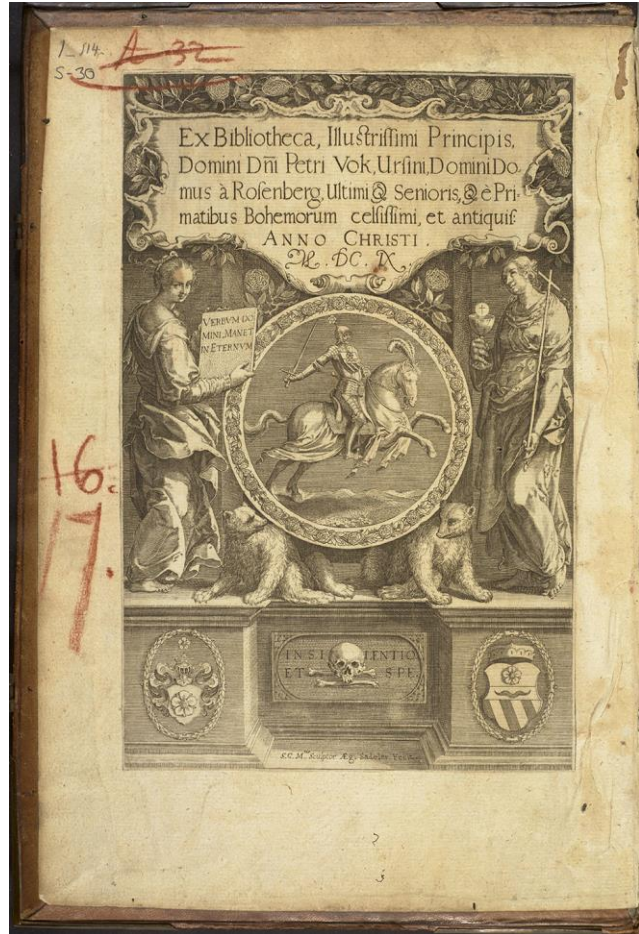
Katalogizační záznam Kralické bible

Osobní knihy Viléma z Rožmberka

Supralibros a exlibris Petra Voka z Rožmberka

Císařská knihovna v Praze

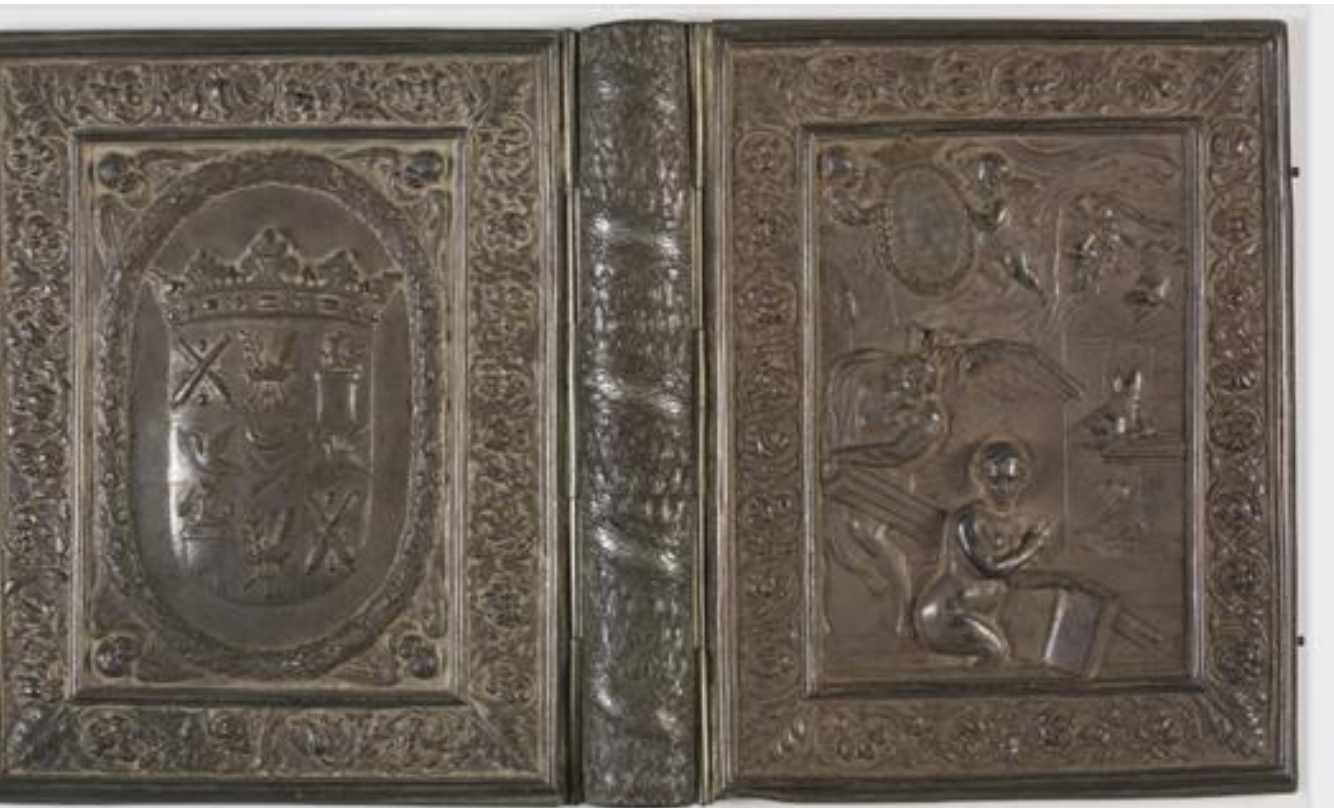
- dvůr v Praze (od 1583)
- budování knihovny - kunstkomora
- centrální knihovně ve Vídni
- rozptýlení sbírek po smrti Rudolfa II.
- švédská kořist 1648
 - Rudolf II.
 - Ferdinand II.
 - Ferdinand III.

Codex argenteus

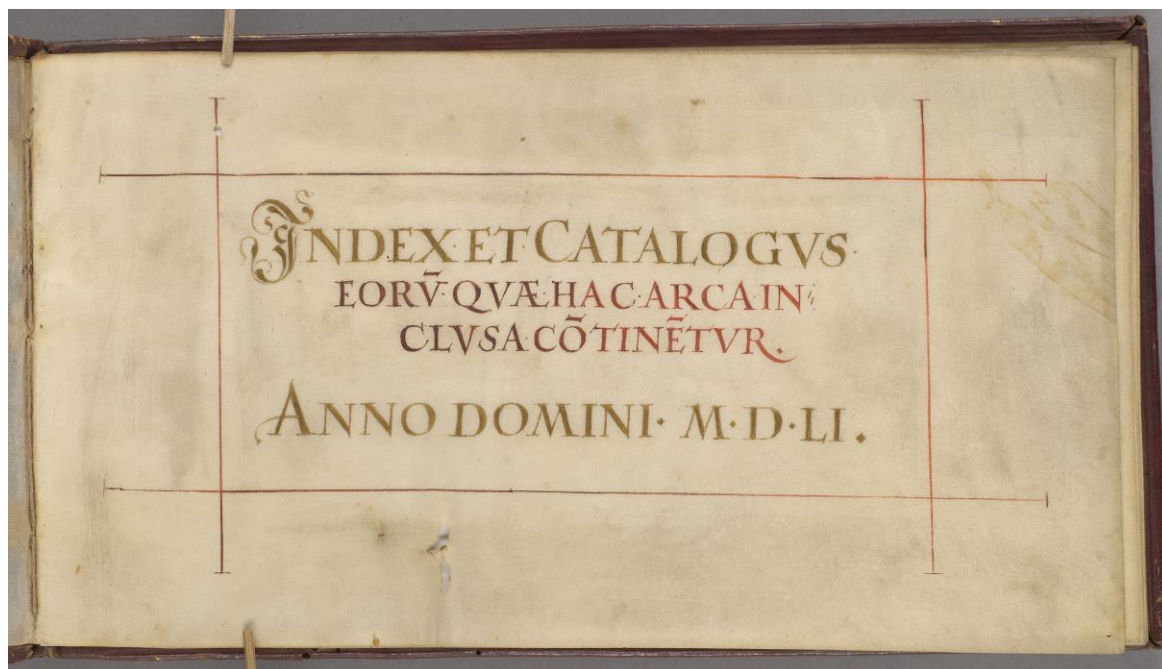
<https://www.ub.uu.se/about-the-library/exhibitions/codex-argenteus/>

Codex gigas

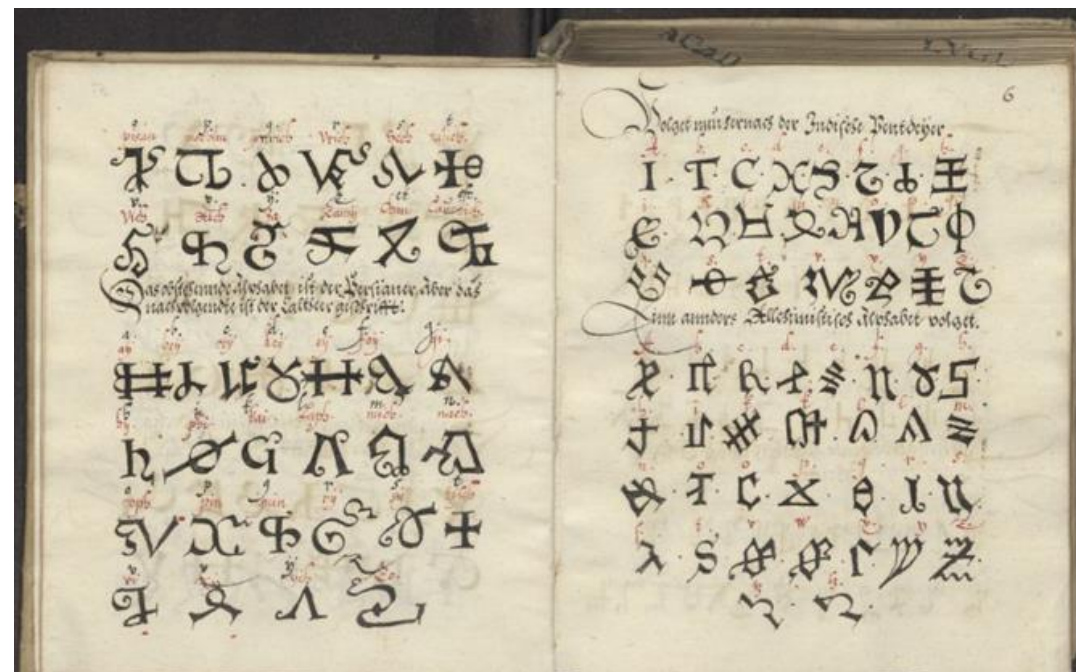
<https://www.youtube.com/watch?v=30VADVHeGr4&t=17s>

Soupis mincí z císařských sbírek ve Vídni
(dnes Královská knihovna ve Stockholmu)

Alchymický rukopis Rudolfa II. (rukopis
vznikl v Praze 1563, dnes v Leidenu)

Knihovědní detektivové

Už brzy

Ve středu 1. prosince 2021 se ve 12 hodin – stejně jako každou první středu v měsíci – rozezní po celé republice sirény.

Jenže tentokrát nepůjde jenom o zkoušku provozuschopnosti jednotného systému varování.

Sirény totiž také ohlásí světovou premiéru animovaného vědecko-popularizačního seriálu Knihovědní detektivové.

První díl vás unese do minulosti vzdálené dva tisíce let. Stanete se svědky osudu nebohého Narcise, jak ho zaznamenal Publius Ovidius Naso. Odhalíte revoluční myšlenku, která napomohla šíření a čtení knih.

<https://knihovedni-detektivove.cz>

https://youtu.be/uxJ_yv3My_k